

Uz sākumlapu>Prasības iesniegšana tiesā>Tiesu sistēma (ES un valstu)>Parastās valstu tiesas

Parastās valstu tiesas

Spānija

Spānijas 1978. gada Konstitūcijas 117. pants nosaka, ka tiesu organizācijas un darbības pamatā ir tiesu varas vienotības princips. Atbilstoši šim principam pastāv vienota tiesu vara, ko īsteno vispārējās piekritības tiesas. Valstī darbojas daudzas dažādas tiesas, kurām darbu iedala saskaņā ar jurisdikcijas noteikšanas kritērijiem — priekšmetu, apmēru, personu, darbību vai reģionu —, jo tiesu varas vienotība neizslēdz to, ka pastāv dažādas tiesas ar jurisdikciju dažādās jomās.

1978. gada Konstitūcijā noteikts, ka Spānija ir sociāla un demokrātiska valsts, kurā augstākā vara ir tiesiskumam, kas aizstāv brīvību, taisnīgumu, vienlīdzību un politisko plurālismu kā tiesību sistēmas pamatvērtības. Konstitūcijas VI nodaļa ir veltīta tiesu varai, 117. pantā ir noteikts, ka tiesu organizācijas un darbības pamatā ir tiesu varas vienotības princips (*unidad jurisdiccional*).

Šos principus piemēro tiesu organizācijā Spānijā, kā rezultātā pastāv vienota tiesnešu kopība, kas veido tiesu varu. Tiesneši ir neatkarīgi, neatceļami, atbildīgi un pakļauti vienīgi Konstitūcijai un likuma varai.

Pilnvaras īsteno jurisdikciju, pieņemot un izpildot spriedumus, ir tikai tiesību aktos un starptautiskos nolīgumos noteiktajām tiesām.

Vispārējās piekritības tiesas — ievads

Spānijā darbojas dažādas tiesas, kurām darbu iedala saskaņā ar dažādajiem tiesību aktos paredzētajiem jurisdikcijas noteikšanas kritērijiem — priekšmetu, apmēru, personu, darbību vai reģionu —, jo tiesu varas vienotība neizslēdz to, ka pastāv dažādas tiesas ar jurisdikciju dažādās jomās. Tiesas īsteno tiesu varu tikai lietās, kurās tām šāda vara piešķirta ar likumu.

1978. gada Konstitūcijas 122. pantā minētais Konstitūcijas likums par tiesu varu nosaka tiesu struktūru, darbību un pārvaldību.

Izšķir trīs galvenos aspektus:

teritoriālais aspekts,

vai tiesu spriež viens tiesnesis vai tiesnešu kolēģija,

jurisdikcija.

Teritoriālais aspekts

Saskaņā ar 1985. gada 1. jūlija Konstitūcijas likuma Nr. 6/1985 par tiesu varu paskaidrojuma rakstu tiesu darbības vajadzībām valsts ir **teritoriāli** sadalīta municipalitātēs, reģionos (*partidos*), provincēs un autonomajos apgabalos.

Tiesu varu īsteno šādas tiesas: mirtiesas (*Juzgados de Paz*), pirmās instances un pirmstiesas izmeklēšanas tiesas (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), komercietu tiesas (*Juzgados de lo Mercantil*), tiesas, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm (*Juzgados de Violencia contra la Mujer*), krimināllietu tiesas (*Juzgados de lo Penal*), administratīvās tiesas (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), darba un sociālo lietu tiesas (*Juzgados de lo Social*), nepilngadīgo tiesas (*Juzgados de Menores*), kriminālsodu izpildes uzraudzības tiesas (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), provinču tiesas (*Audiencias Provinciales*), autonomo apgabalu augstās tiesas (*Tribunales Superiores de Justicia*), Valsts centrālā tiesa (*Audiencia Nacional*) un Augstākā tiesa (*Tribunal Supremo*).

Valsts centrālajai tiesai, Augstākajai tiesai, pirmstiesas izmeklēšanas centrālajām tiesām (*Juzgados Centrales de Instrucción*) un centrālajām administratīvajām tiesām (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*) ir jurisdikcija visā valstī.

Viens tiesnesis vai tiesnešu kolēģija

Visās tiesās, izņemot Augstāko tiesu, Valsts centrālo tiesu, augstās tiesas un provinču tiesas, tiesu spriež **viens tiesnesis**.

Augstākā tiesa, kuras mītne atrodas Madridē, ir visu tiesību sistēmas vienību augstākā tiesu iestāde, un uz to attiecas konstitucionālo garantiju noteikumi.

Tās sastāvā ir priekšsēdētājs, palātu priekšsēdētāji (*presidentes de sala*) un katrā palātā un nodaļā saskaņā ar tiesību aktiem ieceltie tiesneši (*magistrados*).

Augstākās tiesas sastāvā ir šādas palātas:

pirmā palāta — Civillietu palāta;

otrā palāta — Krimināllietu palāta;

trešā palāta — Administratīvo lietu palāta;

ceturrtā palāta — Darba un sociālo lietu palāta;

piektā palāta — Militāro lietu palāta, kuru regulē īpaši tiesību akti, kā arī Konstitūcijas likums par tiesu varu un noteikumi, kas attiecas uz visām Augstākās tiesas palātām.

Valsts centrālajai tiesai, kuras mītne atrodas Madridē, ir jurisdikcija visā valstī. Tās sastāvā ir priekšsēdētājs, palātu priekšsēdētāji un katrā palātā un nodaļā (apelācijas, krimināllietu, administratīvo lietu un darba un sociālo lietu) saskaņā ar tiesību aktiem ieceltie tiesneši.

Katrā autonomajā apgabalā ir viena **augstā tiesa**, kas ir augstākā tiesa konkrētā apgabala teritoriālajā mērogā, neskarot Augstākās tiesas jurisdikciju.

Augstās tiesas nosaukums ietver konkrētā autonomā apgabala nosaukumu, un šīm tiesām ir jurisdikcija attiecīgā apgabala teritorijā.

Tām ir trīs palātas: civillietu un krimināllietu palāta, administratīvo lietu palāta un darba un sociālo lietu palāta.

To sastāvā ir priekšsēdētājs, kas ir arī civillietu un krimināllietu palātas priekšsēdētājs, kā arī palātu priekšsēdētāji un tiesneši, kas saskaņā ar tiesību aktiem iecelti katrā palātā un — attiecīgā gadījumā — palātu nodaļās.

Provinču tiesas atrodas provinču galvaspilsētās, to nosaukumā ir ietverts attiecīgās pilsētas nosaukums, un tām parasti ir jurisdikcija visā provincē. Tās sastāv no priekšsēdētāja un vismaz diviem tiesnešiem. Tās var ietvert arī divas vai vairāk nekā divas tāda paša sastāva nodaļas, un šādā gadījumā tiesas priekšsēdētājs ir priekšsēdētājs vienai no šīm nodaļām.

Tās izskata civillietas un krimināllietas.

Tiesu birojs (*Oficina Judicial*)

Konstitūcijas likumā par tiesu varu ir noteikts, ka Tiesu birojs ir administratīva organizācija, kas atbalsta tiesnešu un tiesu darbu.

Tas tika izveidots, lai uzlabotu tiesu iestāžu produktivitāti un efektivitāti un tiesas procesu pārredzamību, racionalizētu lietu izskatīšanu un veicinātu Tiesu biroja dažādo dienestu un nodaļu sadarbību un koordināciju. Tādējādi biroja izveide ir solis, kas ļauj izpildīt apņemšanos nodrošināt kvalitatīvu, pieejamu sabiedrisko pakalpojumu, kurš atbilst konstitucionālajām vērtībām un apmierina iedzīvotāju patiesās vajadzības.

Tas ir jauns organizatorisks modelis, ar kuru tiek ieviestas mūsdienīgas vadības metodes, balstoties uz dažādu administratīvo vienību apvienošanu, proti, apvienojot vienības, kas nodrošina tiešu atbalstu tiesas procesos līdzvērtīgi vecajiem tiesas namiem (*juzgados*) un atbalsta tiesnešus saistībā ar tiesas pienākumu veikšanu, un vispārējos procesuālos dienestus, ko vada tiesu izpildītāji (*Letrados de la Administración de Justicia*) un kas veic un pārrauga visus uzdevumus, kuri nav tiešie tiesas uzdevumi, piemēram, pieņem dokumentus, izsniedz pavēstes, rūpējas par nolēmumu izpildi un ārpus tiesas procesa norisi, pieņem tiesas lūgumrakstus, izdod paziņojumus pusēm, novērš procesuālās nepilnības u. c.

Pastāv triju veidu vispārējie procesuālie dienesti:

- Vispārējais galvenais dienests,
- Vispārējais lietu pārvaldības dienests,
- Vispārējais izpildes dienests.

Jurisdikcija

Papildus teritoriālajam aspektam jāņem vērā arī tas, ka tiesās iesniegtās lietas vai jautājumi var būt dažādu veidu un tiek skatīti **četrās tiesu sistēmās**:

Civillietu tiesas — papildus savā jurisdikcijā esošām lietām tās risina strīdus, kas nav skaidri nozīmējami citas kategorijas tiesai. Tādējādi tās var raksturot kā vispārējās piekritības tiesas.

Krimināllietu tiesas — krimināltiesiskajā sistēmā izskata krimināllietas un īsteno kriminālprocesus, izņemot lietas, kas ir militārajā jurisdikcijā. Tomēr Spānijas tiesībās ir paredzēts, ka reizē ar prasību krimināllietā var iesniegt arī civilprasību, kas izriet no noziedzīga nodarījuma. Tādā gadījumā krimināllietu tiesa nosaka atbilstīgu kompensāciju, kas jāmaksā, lai atīdzinātu noziedzīgā nodarījuma rezultātā radušos zaudējumus.

Administratīvās tiesas — Konstitūcija paredz, ka tiesas kontrolē regulatīvās pilnvaras un administratīvās darbības likumību, kā arī šīs administratīvās darbības atbilstību tās mērķiem. Administratīvās tiesas izskata iestāžu veikto darbību likumību, tai skaitā pret tām celtās finanšu prasības. Tas tā ir tāpēc, ka saskaņā ar tiesību aktu noteikumiem privātpersonām ir tiesības saņemt kompensāciju par visiem zaudējumiem, kurus tās cietušas saistībā ar saviem lēmumiem vai tiesībām (izņemot nepārvaramas varas gadījumā), ja zaudējumi radušies valsts dienestu darbības dēļ.

Darba un sociālo lietu tiesas — izskata prasības, kas celtas saistībā ar sociālās jomas tiesībām gan individuālos, gan kolektīvos strīdos, kā arī prasības par sociālo nodrošinājumu un prasības pret valsti gadījumos, kad tā ir atbildīga saskaņā ar darba tiesību aktiem.

Papildus šīm četrām tiesu sistēmām Spānijā ir arī **militārās tiesas**.

Militārās tiesas ir tiesu varas vienotības principa izņēmums.

Konstitūcija nosaka principus, kas reglamentē tiesu darbību, un paredz valsts tiesu varas vienotību. Militārās tiesas ir daļa no valsts tiesu varas, un to organizācijas un darbības pamatā ir valsts tiesu varas vienotības princips. Tās saskaņā ar Konstitūciju un krimināllietu, procesuālajiem un disciplinārajiem militārās jomas tiesību aktiem īsteno tiesvedību tīri militārajā jomā un, ja nepieciešams, lietās, kas radušās pēc aplenkuma stāvokļa izsludināšanas.

Miera laikā militārajām tiesām ir jurisdikcija tīri militārajā jomā, proti, tās izskata lietas, kuras saistītas ar rīcību, kas ir klasificēta kā noziedzīgs nodarījums Militārajā kriminālkodeksā, taču gadījumā, kad karaspēks ir izvietots ārvalstīs, šī jurisdikcija paplašinās līdz jebkāda veida noziedzīgiem nodarījumiem. Konstitūcijas likums Nr. 4/1987 par militāro tiesu jurisdikciju un organizāciju pieļauj izmaiņas tiesas darbības jomā kara laikā, tomēr lēmums par to ir jāpieņem parlamentam (*Cortes Generales*) vai valdībai, ja tai ir dotas šādas pilnvaras.

Civiltiesiskajā sistēmā militāro tiesu uzdevums ir novērst testamentārās vai likumiskās mantošanas tiesvedību par mantojumu, ko atstāj bruņotajos spēkos dienējošas personas, kuras kara laikā gājušas bojā kaujas apstākļos vai manevros, un šo tiesu pilnvaras ir ierobežotas — tās var sniegt pamata palīdzību mirušā bērnu organizēšanā, izveidot viņu mantas inventāra sarakstu un garantēt pagaidu nodrošinājumu; tām vienmēr jāinformē kompetentā civiltiesas iestāde.

Militāro tiesu sastāvā ir profesionālais militārais personāls, bruņotajos spēkos dienējošas personas un Aizsardzības ministrijas pārstāvji.

Militāro tiesu sistēmu veido reģionālās militārās tiesas (*Juzgados Togados Territoriales*), centrālās militārās tiesas (*Juzgados Togados Centrales*), augstākās reģionālās militārās tiesas (*Tribunales Militares Territoriales*) un Centrālā militārā tiesa (*Tribunal Militar Central*). Tomēr militāro tiesu sistēmas augšgalā ir Augstākās tiesas piektā palāta.

Centrālās militārās tiesas mītne atrodas Madridē, tai ir jurisdikcija visā valstī, un tā ir centralizēta tiesa, kas izskata lietas, kuras tai piekritīgas saskaņā ar 1987. gada 15. jūlija Konstitūcijas likumu Nr. 4/1987 par militāro tiesu jurisdikciju un organizāciju.

Reģionālās militārās tiesas cita starpā veic izmeklēšanu militārajās krimināllietās, kas attiecas uz to jurisdikcijas teritorijā notikušiem nodarījumiem, savukārt par šo lietu izskatīšanu atbild attiecīgā augstākā reģionālā militārā tiesa; reģionālās militārās tiesas cita starpā uzrauga arī kriminālsodu izpildi saistībā ar militārajām labošanas iestādēm un tajās ieslodzītajiem.

Tā kā Augstākajā tiesā izveidotā Militāro lietu palāta ir pakļauta tādiem pašiem noteikumiem par procedūru un dalībnieku statusu kā pārējās palātas, divu valsts tiesu varu veidojošo tiesas sistēmu virsotnē pastāv vienotība.

Šīs palātas sastāvā ir tiesneši gan no vispārējās piekritības tiesām, gan no militārajām tiesām. Tādējādi tiek garantēts līdzsvars tiesas procesu visaugstākajā līmenī — palātu parasti aicina izvērtēt kasācijas sūdzības un otrreizējas izskatīšanas pieteikumus, lai gan, protams, tai var būt jurisdikcija arī īpašās lietās, kas saistītas ar darbiniekiem, kuri ieņem augstu militāro amatu.

Spānijā nepastāv īpašo tiesu sistēma, tomēr pieminēto tiesu sistēmu ietvaros ir **izveidotas specializētas tiesas ar kompetenci īpašos jautājumos, piemēram, tiesas, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm, kriminālsodu izpildes uzraudzības tiesas un nepilngadīgo tiesas. Šīs ir vispārējās piekritības tiesas, kas specializējušās noteiktā jomā. Papildu informāciju skatīt faktu lapā par specializētajām tiesām Spānijā.**

Turpmāk sniegts Spānijas četru tiesu sistēmu apraksts ar informāciju par dažādo tiesu jurisdikciju.

Civiltiesiskā sistēmā

Civiltiesiskajā sistēmā jurisdikcija ir Augstākās tiesas pirmajai palātai (*Sala I del Tribunal Supremo*), augsto tiesu civillietu un krimināllietu palātām (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), provinču tiesu civillietu nodaļām (*Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), pirmās instances tiesām (*Juzgados de Primera Instancia*), mirtiesām un noteiktām specializētajām tiesām (ģimenes lietu tiesām (*Juzgados de Familia*), komercietu tiesām, ES preču zīmju tiesām (*Juzgados de Marca Comunitaria*), tiesām, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm).

Komercietu tiesas, ES preču zīmju tiesas un tiesas, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm, sīkāk aprakstītas faktu lapā par specializētajām tiesām Spānijā.

Krimināltiesiskā sistēma

Krimināltiesiskajā sistēmā jurisdikcija ir Augstākās tiesas otrajai palātai (*Sala 2ª del Tribunal del Supremo*), Valsts centrālās tiesas Krimināllietu palātai (*Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional*), augsto tiesu civillietu un krimināllietu palātām (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), provinču tiesu krimināllietu nodaļām (*Secciones Penales de las Audiencias Provinciales*), krimināllietu tiesām, vietējām pirmstiesas izmeklēšanas tiesām (*Juzgados de Instrucción*), nepilngadīgo tiesām, kriminālsodu izpildes uzraudzības tiesām, tiesām, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm, un mirtiesām.

Nepilngadīgo tiesas, kriminālsodu izpildes uzraudzības tiesas un tiesas, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm, sīkāk aprakstītas faktu lapā par specializētajām tiesām Spānijā.

Administratīvi tiesiskā sistēma

Tiesas ar jurisdikciju administratīvi tiesiskajā sistēmā ir Augstākās tiesas trešā palāta (*Sala 3ª del Tribunal Supremo*), Valsts centrālās tiesas Administratīvo lietu palāta (*Sala Contencioso-Administrativa de la Audiencia Nacional*), augsto tiesu administratīvo lietu palātas (*Sala Contencioso-Administrativa de los Tribunales Superiores de Justicia*), centrālās administratīvās tiesas un administratīvās tiesas.

Darba un sociālo lietu tiesu sistēma

Darba un sociālo lietu tiesu sistēmu veido Augstākās tiesas ceturtnā palāta (*Sala 4ª del Tribunal Supremo*), Valsts centrālās tiesas Darba un sociālo lietu palāta (*Sala de lo Social de la Audiencia Nacional*), augsto tiesu darba un sociālo lietu palātas (*Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) un darba un sociālo lietu tiesas.

Visu iepriekš minēto tiesu jurisdikciju nosaka [Konstitūtivais likums par tiesu varu](#).

Saites

[Tiesu ģenerālpadome \(*Consejo General del Poder Judicial*\)](#)

[Konstitūtivais likums par tiesu varu](#)

Lapa atjaunināta: 29/06/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.